

К. Є. Пальшков, кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету
підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0003-4383-004X

І. В. Телелим, кандидат політичних наук,
доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету
підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-6968-6616

Г. О. Нівня, кандидат філософських наук,
старший викладач кафедри державно-правових дисциплін
Інституту права та безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-0392-7392

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА» КУРСАНТАМ ПОЛІЦІЇ

Наукова стаття присвячена особливостям викладання навчальної дисципліни «Логіка» курсантам поліції. Розглядається значення логічного мислення для професійної діяльності працівників поліції, визначаються ключові вміння та навички, які необхідно розвивати у процесі навчання. Аналізуються ефективні методи викладання логіки з урахуванням потреб роботи правоохоронця.

Формуючи критичне мислення, аналітичні навички, вміння аргументувати власну позицію та робити правильні висновки, логіка залишається важливою дисципліною у підготовці майбутніх офіцерів поліції. Діяльність правоохоронця включає аналіз фактів, оцінку доказів, розпізнавання маніпуляцій тощо, а помилки можуть призводити до неправильних рішень, які зрештою впливатимуть на результати роботи.

У статті визначено специфіку викладання логіки курсантам поліції, зокрема йдеться про необхідність адаптації методик навчання до реальних умов роботи правоохоронців. Розглядається доповнення традиційних форм освітнього процесу, заснованих на теоретичному матеріалі, використанням практичних методів навчання. Особливу увагу приділяється викликам для викладання логіки, зокрема сприйняття її як «абстрактної» дисципліни, та пропонуються відповіді на них. Також наголошується на необхідності розвитку критичного мислення правоохоронців. Відзначено важливість навчання майбутніх офіцерів поліції вмінню розпізнавати логічні помилки, маніпуляції, а також формувати аргументи.

Авторами наукової статті обґрунтовано доцільність поєднання формальної та неформальної логіки в освітньому процесі. Якщо формальна логіка допомагає курсантам у засвоєнні базових законів та принципів мислення, то неформальна логіка є необхідною для аналізу практичних ситуацій.

На основі аналізу методик викладання логіки та зважаючи на специфіку правоохоронної діяльності авторами зроблено висновок про важливість адаптації традиційних підходів до навчання через інтеграцію практичних кейсів, моделювання, мультимедійних технологій та штучного інтелекту.

Ключові слова: логіка, поліція, критичне мислення, аргументація, аналіз, штучний інтелект, методи навчання.

K. Ye. Palshkov, I. V. Telemetry, H. O. Nivnia. Features of teaching the academic discipline «Logic» to police cadets

The article is devoted to the peculiarities of teaching the discipline “Logic” to police cadets. The importance of logical thinking for the professional activity of police officers is considered, the key skills that need to be developed in the learning process are identified. Effective methods of teaching logic are analyzed, taking into account the needs of law enforcement.

The Logic course is an important component of the training of future police officers. This course develops critical thinking, analytical skills, and the ability to argue one’s own position and draw correct conclusions. Law enforcement activities include analyzing facts, evaluating evidence, recognizing manipulation, etc. Logical errors can lead to wrong decisions that will ultimately have a significant impact on performance.

The article identifies the specifics of teaching logic to police cadets, in particular, the need to adapt teaching methods to the real conditions of law enforcement. The author considers the complementation of traditional forms of the educational process based on theoretical material with the use of practical teaching methods. Particular attention is paid to the challenges faced by teachers of this educational component, namely, the perception of logic as an “abstract” discipline by cadets, and answers to them are proposed. The author also emphasizes the need to develop critical thinking of law enforcement officers. The importance of teaching future police officers the ability to recognize logical fallacies, manipulation techniques, and to formulate convincing arguments is emphasized. The author substantiates the expediency of combining formal and informal logic in the educational process. While formal logic helps cadets to learn the basic laws and principles of thinking, informal logic is necessary for analyzing practical situations.

Based on the analysis of methods of teaching logic and taking into account the specifics of law enforcement, the authors conclude that it is important to adapt traditional approaches to teaching through the integration of practical cases, modeling, multimedia technologies and artificial intelligence.

Key words: logic, police cadets, critical thinking, argumentation, artificial intelligence, teaching methods.

Постановка проблеми та її актуальність. Логіка є дисципліною, що формує цілу низку вмінь та навичок, затребуваних сьогодні в різних сферах діяльності. Серед них можна виділити: комплексний підхід до розв’язання проблем, критичне мислення, вміння коректно формулювати та переконливо аргументувати власну думку, приймати обґрунтовані рішення, вміння вести переговори [1, с. 15].

Автори статті згодні, що «найбільш значущою проблематикою сучасної юридичної освіти слід вважати переорієнтування на підготовку мислячих самостійними категоріями юристів» [2, с. 67]. Це твердження справедливе у контексті підготовки правоохоронців, адже ефективна діяльність поліцейського вимагає не тільки знання законів, а й уміння аналізувати ситуації, оцінювати докази, критично мислити та робити правильні висновки. Засвоєння логіки відіграє важливу роль у професійній підготовці курсантів, майбутніх офіцерів поліції. Діяльність поліцейського включає аналіз фактів, оцінку доказів, процес аргументації та формування обґрунтованих висновків. Логічні помилки поліцейського спроможні призвести до ухвалення ним невірних рішень, що в свою чергу, впливатиме на хід розслідування, та в кінцевому підсумку, на справедливість судових рішень. Логічне мислення є ключовим в інструментарії правоохоронця, оскільки допомагає йому ефективно виконувати свою роботу: проводити розслідування, допити, складати процесуальні документи. Викладання логіки, що здійснюється з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності курсантів поліції, здатне забезпечити формування у них необхідного набору вмінь та навичок як-от: критичний аналіз інформації, чітка і послідовна аргументація, протидія маніпуляціям, ухвалення оптимальних рішень у стресових ситуаціях, логічний аналіз доказової бази тощо. Таким чином, логіка для курсантів поліції – є не лише теоретичною дисципліною, а й необхідним практичним інструментарієм, який в перспективі дозволить їм ефективно працювати з великими обсягами інформації, уникати логічних помилок тощо.

Мета статті полягає у визначенні специфіки викладання логіки курсантам поліції в контексті викликів, з якими стикаються викладачі даної дисципліни. Завданнями дослідження є розкриття значення логіки у професійній діяльності поліцейських; виявлення ключових навичок, що мають бути розвинені у курсантів в ході освоєння курсу логіки; визначення методів викладання, що максимально адаптовані до реальних умов роботи поліцейських; оцінка викликів та проблем, що виникають під час викладання даної навчальної дисципліни.

Виклад основних положень. Перш ніж перейти до викладу основного матеріалу слід зауважити, що висновки, отримані авторами щодо навчальної дисципліни «логіка» є актуальними також для близької до неї навчальної дисципліни «Юридична логіка». Юридична ж логіка являє собою «визначальний атрибут правильних міркувань у полі права» [6, с. 246] та «частину сучасної науки логіки, першою чергою неформальної, яка досліджує зазначений атрибут і вчить, як його втілювати, тобто свідомо будувати юридично правильні теоретичні чи практичні міркування, уникати порушень чи критикувати їх» [6, с. 246].

Застосування логічного мислення у правоохоронній діяльності тісно пов’язано з етичним аспектом даної професії. Робота поліцейського пов’язана з аналізом доказів, оцінкою свідчень і т.д. Від рішень, які ухвалює поліцейський, залежить безпека і життя людей. Логічні помилки у міркуваннях, відповідно, тягнуть за собою помилкові рішення, що в деяких ситуаціях здатні зруйнувати чийсь життя.

Робота поліцейського часом здійснюється в екстремальних, стресових умовах, коли необхідно миттєво оцінювати ситуацію та швидко приймати рішення. В таких ситуаціях правоохоронці отримують неповну або суперечливу інформацію, і тоді вирішальним стає вміння виділити ключові факти, порівняти різні джерела інформації, перевірити достовірність свідчень. Для визначення оптимальної лінії поведінки в таких умовах, поліцейському важливо володіти навичками логічного мислення на високому рівні, здійснювати основні логічні операції легко, так би мовити, автоматично.

Ще одним аспектом застосування логічного мислення в роботі поліцейського є те, що правоохоронець нерідко стикається з ситуаціями, коли від нього намагаються приховати істину. Йдеться про роботу з підозрюваними, свідками тощо. Аналізуючи показання свідків, фахівцю важливо вміти викривати приховані в них суперечності, розпізнавати маніпулятивні прийоми.

Як бачимо, робота поліцейського вимагає розвинутого логічного мислення, формування якого потребує адаптованих методик викладання логіки, орієнтованих на реальні практичні ситуації. Зважаючи на це, важливо визначити ефективні підходи до викладання логіки курсантам поліції, що сприятиме їхньому професійному розвитку та, зрештою, підвищенню загального рівня роботи поліції.

Однією з навичок, що формується в процесі опанування курсантами курсу логіки є критичне мислення. Для поліцейського мислити критично – означає бути здатним аналізувати інформацію, зберігаючи спокій та впевненість у своїх діях. Здатність до критичного мислення набуває особливої актуальності у стресових ситуаціях, коли важливо не піддаватися емоціям, упередженням та сторонньому тиску.

Критичне мислення дозволяє відокремлювати факти від припущень. Наприклад, у разі отримання від свідків інформації про перебування певної людини біля місця злочину, буває потрібно переконатися в достовірності свідчень, уточнивши конкретне місце перебування та час за допомогою камер відео-спостереження. Перевірка достовірності інформації дозволяє визначити, в тому числі, чи не суперечать різні свідчення одне одному.

Проявом критичного мислення є також здатність не піддаватися емоціям чи маніпуляціям, а встановлювати істину лише на основі строгої доказовості. Таким чином логіка як фундамент критичного мислення постає інструментом протистояння спробам приборкати людське мислення за допомогою ментального насильства та маніпуляцій [5, с. 49].

Отже, на практичних заняттях з логіки розвитку критичного мислення має бути приділено пильну увагу. Для формування даної навички ефективним буде аналіз тих чи інших текстів на предмет наявності в них суперечностей, хибних фактів або маніпулятивних прийомів.

Ще однією важливою навичкою, що формується в ході вивчення курсантами дисципліни «Логіка» є здатність логічно аргументувати власну позицію. Вміння переконливо аргументувати власну думку може допомогти правоохоронцеві мирно врегулювати ситуацію конфлікту, не вдаючись до силових методів. Також підкріплена серйозними аргументами превентивна бесіда з підлітками з соціально неблагополучних родин спроможна стати профілактикою правопорушень. Отже, навички аргументації не лише сприяють ефективному виконанню поліцейськими службових обов'язків, а й допомагають запобігати конфліктам, вибудовувати довірливі взаємовідносини з суспільством тощо.

Слід зважати на те, що аргументація у роботі поліцейських має свою специфіку. Зокрема, у правоохоронній діяльності зростає значення переконливості аргументації. Невміння аргументувати позицію може призвести до виправдання особи, яка скоїла злочин або хибного звинувачення невинуватої особи. Важливим є наведення аргументів у поясненні дій правоохоронця у рапорті, обґрунтуванні законності затримання або інших дій.

Завдяки опануванню навичок з аргументації курсанти зможуть конструювати аргументи, що ґрунтуються на фактах і логічних висновках. Це також розвине їх аналітичне мислення, що зрештою дозволить швидко оцінювати різні ситуації та робити правильні висновки.

Вивчення питань, присвячених аргументації також важливо доповнити практичними кейсами, що зробить можливим переведення теорії в практику, навчання логічного аналізу в умовах емоційного тиску, покращення комунікативних навичок, підвищення вміння оцінювати власні аргументи критично та готує курсантів до реальних допитів, складання процесуальних документів та участі у судових засіданнях.

Для оволодіння теорією аргументації здобувачам необхідно спершу опанувати такі ключові теми курсу як «Основні закони логіки» та «Умовивід як форма мислення». Для практичного відпрацювання навичок аргументації доцільними будуть завдання, спрямовані на групову роботу, наприклад, коли учасники однієї групи аргументують якусь тезу, а учасники іншої групи наводять контраргументи. Ще одним засобом для активізації даної навички є обговорення проблемних питань в формі дискусії.

Отже, викладання логіки курсантам поліції має низку особливостей, оскільки майбутні офіцери поліції мають вміти застосовувати логічне мислення у практичних ситуаціях, які можуть відбуватися в умовах стресу, браку інформації та зовнішнього тиску. За таких обставин є недостатнім застосування традиційних методів викладання логіки, що базуються на теоретичному матеріалі лекційних курсів, підручників, посібників тощо. Традиційні методи потрібно доповнювати використанням інтерактивних методів, симуляцій, сучасних технологій тощо. Це має наблизити навчання до реальних умов роботи правоохоронців.

Викладання логіки курсантам слід доповнювати аналізом практичних ситуацій із поліцейської практики, коли логічні помилки здатні призвести до помилкових висновків, і зрештою до помилок у слідстві та порушень прав громадян. Певним чином, необхідність більшого акценту на практиці є доповненням на користь розвитку неформальної логіки. Варто згадати, що ідея неформальної логіки, з'явилася через те, що як студенти, так і викладачі хотіли давати практично-конкретні відповіді на запитання, які б були близькими до практичного життя. З моменту виникнення неформальної логіки (informal logic) визначає себе як практичну дисципліну. Предметом дослідження неформальної логіки, на думку її засновників, є висловлення у природній мові, при цьому використовуючи в природному дискурсі аргументацію, якій властиві багатозначність, невизначеність і неповнота її складових. Втім для практичних дій слід мати і теоретичну основу, що для неформальної логіки є складним питанням, оскільки чіткої структури вона все ж таки не має.

І навіть питання визначення, що ж таке неформальна логіка залишається відкритим для точного визначення [3, с. 65].

Враховуючи важливість практичної складової у складі курсу логіки, автори статті пропонують розглянути доцільність використання практичних кейсів на прикладі вивчення методів встановлення причинно-наслідкового зв'язку (методи Бекона – Міля). Опанування методів встановлення причинно-наслідкового зв'язку є важливим інструментом для формування у правоохоронців аналітичного мислення. Втім, робота поліцейського потребує ефективного застосування логіки у реальних, складних і непередбачуваних ситуаціях, і тому теоретичний матеріал потребує доповнення практичними прикладами. Це дасть розуміння курсантами реальної цінності методів індукції. Теоретичний матеріал може здаватися абстрактним і не пов'язаним із реальними ситуаціями у професії поліцейських. Практичні ж кейси спростять уявлення курсантами, дії методів на практиці. Реальні кейси сприяють формуванню навичок з аналізу ситуацій, коли правоохоронцям не вистачає інформації або вона є суперечливою, і тоді встановлення причинно-наслідкових зв'язків є складним завданням. У таких випадках, практичні справи сприятимуть розумінню курсантами правильності застосовування методів Бекона – Міля, задля уникнення хибних висновків. Методи індукції залишаться базою для реконструкції подій, встановлення логічних зв'язків між фактами, аналізу мотивів, перевірки причетності або непричетності тої чи іншої особи до скоєння злочину. У даному контексті практичні кейси сприяють розвитку слідчих навичок, адже такий підхід вчить курсантів оцінюванню доказів, що є важливою складовою роботи правоохоронця. Доповнення лекційного матеріалу прикладами з правоохоронної практики розвиватиме вміння курсантів ухвалювати зважені рішення. Майбутнім офіцерам поліції слід не тільки розуміти, яким чином діють методи індукції, але й вміти застосовувати їх в умовах обмеженого часу та нестачі інформації. Цьому допоможуть практичні справи які сприятимуть розвиненню витримки та уникненню поспішних висновків. Доповнення практичними кейсами вивчення методів встановлення причинно-наслідкового зв'язку також покращить навички курсантів з командної роботи, що важливо на практиці, коли під час розслідування потрібно координувати дії і рішення та співставляти інформацію з різних джерел. Практичні кейси корисні тим, що моделюють реальні слідчі дії, і це допоможе курсантам застосовуючи методи індукції навчитися аналізувати факти у складі колективу. В цілому доповнення практичними кейсами методів Бекона – Міля підвищить аналітичні здібності курсантів, розвине їхні слідчі навички та допоможе уникнути помилкових висновків під час майбутньої діяльності. Для відпрацювання навичок роботи в умовах обмежень в часі, викладачу доцільно давати курсантам практичні завдання, встановлюючи строгий таймінг для його виконання.

В той же час, автори публікації вважають за потрібне зауважити, що аналіз практичних ситуацій не має бути відірваним від теоретичного знання. З цього приводу варто звернутися до думки, згідно якої «... для практичних інтелектуальних дій залишається необхідність щодо наукового забезпечення культурного логіко-мисленнєвого акту, в якому фахівець не буде «падати» до рівня повсякденного мислення, а продемонструє особливу професійну культуру практичного мислення, спираючись на логічні правила, нормативи. Дійсно, поза межами абстрактного мислення фахівець-юрист залишається сам на сам зі своїм життєвим та професійним досвідом, майже не отримуючи освітянську допомогу від логічного знання» [7, с. 97].

Важливою навичкою майбутнього поліцейського є, як зазначалося вище, аналітичне мислення. Розвиток аналітичного мислення курсантів можна здійснювати через моделювання та симуляції, що також дадуть можливість закріпити теоретичні аспекти логічного аналізу. Прикладом може стати використання рольових ігор, які є одним із ефективних способів розвинення мислення у контексті реальних професійних завдань.

Застосування рольових ігор має низку переваг. Люди, з якими взаємодіє правоохоронець у процесі професійної діяльності можуть приховувати правду, маніпулювати або уникати співпраці. Ситуації такої протидії доцільно моделювати в ігровій формі, після чого організувати обговорення поведінки та способів аргументації учасників.

Рольові ігри також розвивають у курсантів поліції практичні вміння формулювати правильні запитання, виявляти суперечності у твердженнях співрозмовника та відокремлювати факти від припущень. Вони дозволяють створити середовище максимально наближене до реальності, аби майбутній поліцейський не просто знав логіку, а вмів застосовувати її в реальній комунікації. Використання рольових ігор, як-от: «слідчий – свідок» або «поліцейський – підозрюваний», дозволить ефективно працювати з інформацією під час допитів та опитувань, відпрацювати способи виявлення суперечностей і маніпуляцій, покращити навички аналізу логічних взаємозв'язків між подіями, побачити логічні помилки в аргументації підозрюваних чи свідків.

Ще однією складовою занять з логіки, що підсилить набуття навичок курсантів поліції є використання мультимедіа. Сучасні технології значно підвищують ефективність освітнього процесу, роблячи його більш інтерактивним і практично орієнтованим. Використання мультимедіа, що задіює візуальний та аудіальний канали сприйняття інформації, дозволяє посилити ефективність використання практичних кейсів та моделювання.

Наближаючи освітній процес до реальної роботи поліцейського, мультимедіа робить його цікавішим та ефективнішим.

Під час викладання логіки мультимедіа є не лише допоміжним засобом, а постає практичним інструментом, який сприятиме підготовці для роботи у поліції. Використання сучасних технологій під час занять з логіки забезпечує: візуалізацію теоретичного матеріалу; можливість самостійного аналізу курсантами складних ситуацій у форматі відео або інтерактивних симуляцій; розвиток аналітичних навичок, потрібних для правильної оцінки свідчень, доказів, ситуацій тощо; підготовку до реальних допитів, інших слідчих дій та аналізу інформації в обмежених часових рамках.

Нові можливості у викладанні логіки курсантам поліції дало поширення технологій штучного інтелекту (ШІ). Наразі ШІ значно розширює можливості у моделюванні логічних задач. Створення за допомогою ШІ інтерактивних логічних симуляцій дозволяє: аналізувати складні ситуації, перевіряючи свої висновки; допитувати віртуальних підозрюваних і свідків, виявляючи в їх відповідях логічні помилки; відпрацьовувати прийняття рішень в умовах обмежених часових рамок і невизначеності, отримуючи зворотний зв'язок про правильність своїх дій.

Штучний інтелект доцільно використовувати також під час відпрацювання навичок доведення та спростування певного положення. Так, можна запропонувати здобувачам здійснити логічний аналіз аргументів, запропонованих штучним інтелектом щодо заданої тези, розподілити аргументи ШІ за їх пріоритетом та релевантністю, проаналізувати їх на предмет наявності логічних помилок чи суперечностей.

Особливості викладання логіки курсантам поліції включають також низку викликів, від знаходження належної відповіді на які залежатиме ефективність опанування здобувачами освіти даної дисципліни.

Курсанти майбутня діяльність яких потребуватиме швидкого та критичного мислення можуть ставитися до логіки як до виключно теоретичного предмету, зміст якого зводиться до абстрактних формул та законів, але немає прямого практичного спрямування для професії правоохоронця. Наслідком такого сприйняття є зниження мотивації до вивчення предмета, тоді як отримані знання не сприймаються як корисні для майбутньої роботи.

Тож викладачам слід адаптувати методи навчання таким чином, щоб навчальний курс був максимально практичним та наближеним до реальної правоохоронної практики. Зокрема, слід звертатися до вже описаного вище методу кейсів, а саме використання практичних ситуацій для аналізу логічних помилок, побудови аргументів та їх оцінки. У результаті курсанти зможуть побачити, яким чином логіка безпосередньо впливає на ефективність дій та рішень правоохоронця та хід розслідувань.

Ще одним дієвим рішенням є залучення до занять з логіки практикуючих працівників поліції або юристів. Їх практичний досвід за наявності відповідних прикладів допомагає курсантам зрозуміти реальну цінність застосування знань з логіки у правовій та правоохоронній діяльності. На бінарному занятті відбувається демонстрація зв'язку теоретичних знань та їх практичної реалізації, при чому викладач демонструє теоретичний, а запрошений фахівець – практичний аспект конкретної навчальної теми.

В ході бінарного заняття викладач та запрошений практик можуть показати курсантам різні позиції щодо трактування того чи іншого явища. Таким чином, курсанти запрошуються до дискусії, необхідність зробити вибір між двома відмінними точками зору активізує критичне мислення. Така форма подачі інформації вчить курсанта комплексно аналізувати будь-яку проблему, уникати стереотипного мислення, звільняє його розум від догматизму та однобічності підходу [4, с. 55–56].

Висновки. Резюмуючи викладений матеріал, підіб'ємо підсумки. Викладання навчальної дисципліни «Логіка» курсантам поліції має велике значення для їх майбутньої професійної діяльності. Важливою складовою роботи правоохоронця є логічний аналіз доказів, а саме: оцінка свідчень, співставлення фактів, виявлення суперечностей тощо. Логіка виступає ключовим елементом в інструментарії правоохоронців, що допомагає уникати хибних висновків, маніпуляцій та логічних помилок у діяльності поліції.

Важливим завданням сучасних викладачів логіки є розвиток у курсантів критичного мислення, навичок аргументації, умінь вірно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, тощо. У процесі опанування логіки курсантам потрібно разом із засвоєнням теоретичних основ, навчитися застосовувати отримані знання на практиці. Тож ефективність засвоєння логіки підвищується через застосування практичних методів, кейсових завдань, моделювання ситуацій та залучення сучасних інтерактивних технологій, у тому числі, штучного інтелекту. Доцільним є проведення бінарних занять з логіки, в межах яких повною мірою розкривається взаємозв'язок теоретичних засад даної навчальної дисципліни та її практичного застосування. Розуміння цього взаємозв'язку є важливою засадою формування навчальної мотивації курсантів, що сьогодні являє собою серйозний виклик для викладачів. Ефективне застосування логічних методів у реальній роботі, в кінцевому підсумку забезпечує дотримання законності та верховенство права.

Подальші перспективи наукових досліджень з даної теми пов'язані з розробкою методів застосування доповненої реальності та штучного інтелекту в навчальному процесі, а також дослідженням взаємозв'язку між використанням інтерактивних методів навчання та рівнем знань здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Бондажевська Л. Тенденції зміни курсу «Логіка» для нефілософських спеціальностей. *Викладання логіки та перспективи її розвитку*: Матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 17–18 трав. 2018 р. Київ, 2018. С. 14–15.
2. Матвєєва Л.Г. Правова еліта в Україні: проблема формування. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2020. № 27. С. 67–77.
3. Матвієнко І.С. Теорія аргументації: формальна contra неформальна логіка. *Філософські обрії*. 2020. № 43. С. 63–70.
4. Нівня Г. О. Бінарна лекція як засіб формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Освіта та соціалізація особистості: 2022 рік*: Матер. X Інтернет-конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, 22-23 квіт. 2022 р. Одеса, 2022. С. 55–57.
5. Попов В. Ю. Проблеми викладання логіки в українській вищій школі. *Конференція професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науководослідної роботи за період 2019–2020 рр.*: Матеріали наукової конференції (квітень–травень 2021 р.). Вінниця, 2021. С. 47–49.
6. Тягло О.В. До поняття юридичної логіки. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 241–246.
7. Юридична аргументація: монографія / за заг. ред. О. М. Юркевич. Х.: Право, 2015. 336 с.